

NEOLİBERAL KURUMLAR KAVRAMLAR ve ASGARİ ÜCRET

Avukat Nurten Çağlar Yakış
nurten.caglar@tmmob.org.tr

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) ile Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), mühendislik hizmetlerinin gereğinin yerine getirilmesine yönelik her türlü düzenleme ve koşulları sağlamak üzere hareket etmekte görevli olup; bu görevini yerine getirmek için meslektaşlarını ve hizmetten yararlananları, hatta “kamu hizmeti” kapsamında bu hizmetlerin denetlenmesini yürüten kamu görevlilerini de bağlayan mevzuat yayımlamaktadır.

Bu kapsamda mühendislik hizmetlerinin ederinin hizmetin gerekliliğini karşılayacak ölçüde olması da bir zorunluluktur. Buna yönelik olarak halen TMMOB ve EMO bünyesinde aşağıdaki mevzuat işletilmektedir:

- TMMOB Asgari Ücret ve Çizim Standartları Tespit Komisyonu ve Kontrol Bürolarının Kurulmasına İlişkin Yönetmelik.
- TMMOB Serbest Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri Asgari Ücret Yönetmeliği.
- TMMOB SMM Hizmetleri ve Asgari Ücret-Asgari Çizim ve Düzenleme Esasları Yönetmeliği.
- EMO Serbest Müşavir Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği.
- EMO En Az Ücret ve Mesleki Denetim Uygulama Esasları Yönetmeliği.

Bu yönetmeliklerin iptali istemiyle davalar açılmış, son olarak Danıştay 8. Dairesi’nce TMMOB ve EMO’nun düzenlemelerinin hukuka uygunluğu tescil edilmiştir. Danıştay’ın kararında şöyle denilmiştir:

“...Bu durumda, üyelerinin hak ve menfaatlerini korumakla yükümlü bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan Elektrik Mühendisleri Odası’nda elektrik mühendisliği hizmetinin sumumunda niteliğin düşmesinin önüne geçilmesi ve üyelerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla getirilen en az ücret düzenleme ve denetleme yetkisi veren dava konusu düzenlemelerde, üst hukuk normlarına ve kamu yararına aykırılık bulunmamaktadır.”¹

Kararın gerekçesinde kamu yararına vurgu yapılması özlenen bir durumdur. Sosyal hukuk devleti ilkesinin unutulduğuna inandığımız bir iklimde böyle bir karar sevindiricidir. Ayrıca kararda, Anayasa’nın 123, 135 ve 6235 sayılı Yasa’nın amaç maddesine kuvvetli vurgu yapılması kararın hukukiliği konusunda tartışmaya yer bırakmamıştır.

2000’li yıllara kadar sorun olmayan asgari ücret belirleme yetkisi, 1999 yılından sonra sermaye açısından sorun olarak hem Rekabet Kurumu hem de yargı önüne taşınmaya baş-

lanmıştır. Tabii olarak, bunda neo-liberal kavramların taşıyıcılığını üstlenen üniversiteler içindeki çevrelerin de katkısı görmezden gelemeyiz: Rekabet Kurumu’nun, bağımsız idari otorite olduğu, rekabeti önleyen tüm düzenlemelerin -yasal düzenleme olsa dahi- soruşturma konusu yapılarak iptal edilmeleri gerektiğinin epeyce bayraktarlığını yapmışlardır. Rekabet Kurulu, deyim yerindeyse elini serbest bırakmadığı için eleştirilmiştir. İktidar, neo-liberal politikaların uygulamasında teorisyenlerin aklına dahi gelmeyen uygulamalar içine girince, bu çevrelerin daha özel çaba harcamalarına gerek kalmamıştır. Ama bu çevreler, yıllarca gerek Danıştay gerekse meslek kuruluşları ve STK’ları tarafından organize edilen toplantı ve sempozyumlarda rekabet hukukunun güzellemesini yapmışlardır. Belli çevrelerde ve yargıda fikri bir temel oluşturmayı başarmışlardır.

TMMOB Rekabet Kurumu ile Nasıl Tanıştı?

Rekabet Kurumu, İzmir Ticaret Odası’nın 1999 tarihli “meslek odalarınca belirlenen asgari ücretin piyasa fiyatlarının 3-5 katı olduğu, belirlenen asgari ücretin altındaki projelerin mesleki denetimden geçmediği, bu nedenle, piyasada fiyatların arz ve talebe göre oluşumunun engellendiği bu suretle piyasadaki rekabetin yok edildiğini, bu uygulamanın Rekabet Yasasına aykırı olması...” biçimindeki başvurusunda ileri sürülen gerekçeleri dikkate alarak TMMOB hakkında, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Yasa’nın 4. Maddesi’ni ihlal ettiği gerekçesiyle ön araştırma yapılmasına karar verir.²

Ön araştırma evresini geçirdikten sonra, Rekabet Kurulu’nun 11 Temmuz 2000 tarihli toplantısında soruşturma açılmasına³ ve soruşturma sonucunda ise hem para cezasına

MÜHENDİS, MİMAR VE ŞEHİR PLANCISI

2018 YILI BRÜT
ASGARİ ÜCRET

3750

Odalarda belgeli çalışmanın zorlu olduğu uzmanlık alanlarında, mesleki deneyimin arandığı alanlarda, şantiye şefliği, sorumlu müdürlük, iş güvenliği uzmanlığı, yapı denetim elemanı, dâimi nezaretçi, uzak yol kaplanlığı vb. hizmetlerde asgari ücret uygulanmaz. Bu durumda olan mühendis, mimar, şehir plancılarının ücretlerinin alınan sorumluluk gereği belirlenen asgari ücretinin üzerinde olmak zorundadır.

tmmob

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

¹ Danıştay 8. Daire, 01.06.2017 tarih 2012/2186 E., 2017/4570 K.

² Rekabet Kurulu, 00-17/170-90 sayılı karar

³ Rekabet Kurulu, 11.07.2000 tarih 00-26/273-151 sayılı karar

hem de asgari ücretle ilgili düzenlemelerin ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir.⁴

Söz konusu kararın önemli kısımları şöyle:

“1-A) Meslek odalarına üye olan ve mühendislik, mimarlık ve şehir planıcılığı gibi alanlarda hizmet üreten serbest meslek mensuplarının her birinin 4054 sayılı Kanun’un 3. maddesi anlamında ‘teşebbüs’ olduğuna, B) Haklarında soruşturma yürütülen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ile TMMOB Şehir Plancıları Odası’nın ihlal konusu eylemler bakımından 4054 sayılı Kanun’un 3. maddesi anlamında ‘teşebbüs birliği’ olduğuna, oybirliği ile,

teşebbüs birliği kararlarını 4054 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinden ve Rekabet Kurulu’nun teşkilatını oluşturduğunu 1997/6 sayılı Tebliğ ile bildirmesinden sonra da ortadan kaldırmayarak devam ettirmesi suretiyle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiğine oybirliği ile;

b) Bu eylemi nedeniyle, aynı Kanun’un 16. maddesinin ikinci fıkrası ve 2002/1 sayılı Tebliğ gereğince ve takdiren cezanın asgari tutarı olan 5.816.109.312 TL para cezası ile cezalandırılmasına oyçokluğu ile; karar verilmiştir.

....

3- Ayrıca Kanun’un 16. maddesi üçüncü fıkrası uyarınca, bildirim süresi sonu olan 05.05.1998 tarihinde Yönetim Kurulu’nda bulunan Ertuğrul Ünlütürk, M. Naci Temeltaş, Tansel Timur, Arif Atilla, Reşat Ünal, Güzin Göker, Murat Gökdemir, M. Yüksel Barkurt, Ayfer Eğilmez, M. Fikret Özbilgin, Nergiz Bilgin, Mahmut Kiper, İsmail Küçük, Yavuz Önen, Sezai Kaya, A. Betül Uyar, Ü. Nevzat Uğurel ve Ziya Özek’e de her birine ayrı ayrı olmak üzere, bu cezanın %5’i olan 72.701.366 TL İdari para cezası verilmesine oyçokluğu ile;

4-Bağlı Odaların üyesi olan teşebbüslerin verdikleri hizmetlere karşılık alacakları bedellerin en alt sınırının belirlenmesini ve buna aykırı davranışların cezalandırılmasını öngören karar, düzenleme ve uygulamalarının 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal etmesi nedeniyle, aynı Kanun’un 9. maddesinin ilk fıkrası uyarınca, rekabetin tesisini ve ihlalin giderilmesini temin etmek üzere;

a) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği’nin yasal dayanağı olmaksızın, kendisine bağlı odalar aracılığıyla odaya üye olan teşebbüslerin asgari ücret bedellerinin belirlenmesini zorunlu kılan ve bunun altında ücretle hizmet verilmesini yasaklayan karar ve uygulamalarına derhal son vermesine;

...”

Yukarıdaki karar, Danıştay nezdinde dava konusu edilmiş ve yürütmenin durdurulması kararı esasa ilişkin iken karar usul yönünden iptal edilmiştir.⁵ Rekabet Kurumu, dava reddedilince ilgili yönetmeliklerin iptali istemiyle yeni bir dava açmıştır. Bu dava önce menfaat yokluğu gerekçesiyle reddedilmiş;⁶ bu gerekçe bozulunca, süre yönünden bir kez daha reddedilmiştir.⁷ Bu dava temyiz aşamasında olup,

Rekabet Kurumu’nun yanı sıra lobi faaliyeti yapan rekabet hukukçularının da bu davanın peşini bırakmadıklarını görüyoruz.

Sorun nedir? Genel idare içinde yer alan meslek kuruluşları nasıl teşebbüs birliği olmuşlardır?

TMMOB “Teşebbüs” Değildir!

Bilindiği üzere, Anayasa’nın 135. Maddesi’nde tanım bulunan meslek kuruluşları, genel idare içinde yer alan kamu tüzelkişiliğine sahip idarelerdir. Hal böyle olunca, Rekabet Kurumu ile meslek kuruluşları arasında bir ast-üst ilişkisi bulunmamaktadır. Hatta Rekabet Kurumu’nun kendisi Anayasal bir kuruluş değildir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Yasa, Ortaklık Konseyi Antlaşması’na dayanılarak hazırlanmış bir yasadır. 4054 sayılı Yasa’nın kaynağı olan AET Antlaşması’nın işletmelere uygulanacak kuralları düzenleyen 85. Maddesi’nde “işletmeler” ve “işletme birlikleri” kavramı kullanılmasına karşın, 4054 sayılı Yasa’da teşebbüs kavramı kullanılmıştır. AET Antlaşması’na göre rekabet hukukunun öznesi işletmelerdir. Bunun doğal sonucu da 4054 Sayılı Yasa’nın da öznesi işletmelerdir.

Serbest meslek icra eden mühendis, mimar ve şehir planıcıları sermayeye bağlı olmadan, aldıkları eğitim sonucu ihtisas konularına göre hizmet vermektedirler. Bu nedenle Ticaret Odalarına üye teşebbüslerden farklı bir zeminde faaliyet göstermektedirler. Ticaret Odaları’na kayıtlı üyelerin niteliği ticaretle iştikal etmelerinden ya da sermaye şirketleri olmalarından kaynaklanırken, TMMOB bünyesindeki Odaların üyeleri belli eğitimi almış meslek mensubu gerçek kişilerden oluşmaktadır. Bu nedenle üyeleri teşebbüs, TMMOB’ni de teşebbüs birliği olarak nitelemek olanaklı değildir.

İdare Hukuku İmtiyazı Rekabet Kurumlarını da Bağlı Rekabet Kurulu, Avrupa uygulamalarını örnek göstererek kararını gerekçelendirmiştir. Oysa Avrupa uygulamalarında rekabet kurumlarının yetkisinin sınırlı olduğuna ilişkin yargı kararları mevcuttur.

İspanya’da Rekabet Otoritesi, “Ticari Müşavirler Milli Konseyi’nin (Consiglio Nazionale dei Dottori Commercialist-CNDC)” ile “Muhasebeciler ve Ticari Ekspertler Milli Konseyi’nin (Consiglio Nazionale dei Ragionieri e Periti Commerciali-CNRPC) üyelerinin mesleki hizmetleri karşılığı uygulayacakları tarifeyi belirlemenin, 287 sayılı Yasa anlamında anlaşarak fiyat belirleme olduğuna, ayrıca her

⁴ Rekabet Kurulu, 22.01.2002 tarih 02-04/40-21 sayılı karar,

⁵ Danıştay 13.Daire 2005/5021 E., 2005/4744 K.

⁶ Danıştay 13. Daire 2008/655E., 2012/2752 K.

⁷ Danıştay 13.Daire 2016/3930 E.,2017/1634 K.

iki milli konseyin aynı tarifeyi uygulamalarının da Yasa'nın aynı hükmüne aykırı koordinasyon oluşturduğuna karar vermiştir. Anılan karara karşı iptal davası açılmıştır. Lazio İdare Mahkemesi, Rekabet Otoritesi'nin kararını "CNDC ile CNRPC'nin ücret belirlenmesi düzenleyici bir idari işlem ile ortaya çıktığından, yapılan bu işlemin rekabeti bozucu yönü olsa da, bu ancak o işlemin hukuka uygunluğunun yetkili yargı yerlerince denetimi sırasında değerlendirilebilir. Rekabet Otoritesi, meslek kuruluşlarının kararnameden ayrılmayan davranışını incelemek suretiyle yetki alanı dışına çıkmıştır" gerekçesi ile iptal etmiştir. Bu karardan da anlaşılacağı üzere, "bağımsız idari otorite" olarak tanımlanan rekabet otoritelerinin Avrupa ülkelerinde de, kamu ve idare hukukunun temel ilkelerini ihlal etme imtiyazları bulunmamaktadır.

Teknik Mesleklerin Doğasından Gelen Kamusal Zorunluluk

Hizmet alanlar, uzmanlık alanları olan mimarlık ve mühendislik hizmetinin kalitesini ücreti baz alarak değerlendiremezler. Mühendislik ve mimarlık mesleği uygulamaları, bilgi ve beceri gerektiren ve bireylerin ve toplumun güvenliğini ve sağlığını doğrudan etkileyen uygulamalardır. Bu nedenle de yetkili kişiler tarafından ve temel teknik kriterler göz önünde bulundurularak yerine getirilmesi zorunludur. Bu çerçevede mimarlık ve mühendislik hizmetlerinin kalitesi yaşamsal bir önem taşımaktadır. Standart ve rutin bir iş olmaması, bilimsel ve teknik yönünün ağır basması nedeniyle, verilecek hizmetin kalitesinin bu hizmetlerden yararlananlarca belirlenmesi zordur. Hizmeti talep edenler, günlük kullandığı mal ve hizmetlerde olduğu gibi mühendislik hizmetlerini alternatiflerini kullanarak kontrol etme ya da karşılaştırma şansına sahip değildir.

Bu nedenlerle, hizmet talep edenlerin mühendislik hizmetinin kalitesini ücreti baz alarak değerlendirmesi olanaklı değildir.

Asgari Ücret Yetkisinin AB'ye Aykırılığı İleri Sürülemez

Avrupa ülkelerinde mimar ve mühendis örgütlerinin asgari ücret belirleme yetkileri vardır.

Mimar ve mühendislerin teşebbüs sayılıp sayılmayacakları ve dolayısıyla TMMOB'nin bir teşebbüs birliği olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceği neo-liberal çevrelerin

başlattığı bir tartışma konusudur. Ancak teşebbüs birliği olsun ya da olmasın, TMMOB'nin asgari ücret belirleme yetkisine yönelik olarak Rekabet Kurulu tarafından getirilen eleştirinin, Avrupa Birliği normlarına aykırılık iddiasına dayandırılması, tümüyle bir bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

- Belçika'da, Belçika İnşaat-Ziraat Mühendisleri Birliklerinin Kraliyet Federasyonu (FABİ) ve Flaman Mühendisler Birliği (KVIV) adı altında mimar ve mühendisleri temsil eden iki örgüt vardır. Anılan örgütler, mimar ve mühendislik işleri için asgari ücret tarifeleri hazırlamakla sorumludurlar.

- Yunanistan Teknik Odası, mühendislerin üst örgütü olarak anılan meslek mensuplarını temsil eden birliktir. Teknik Oda, mühendislik proje firmalarında inşaat mühendislik tasarımları için asgari ücretin hesaplanmasında genel yöntemi belirlemektedir. Bu yöntemde, Bayındırlık, Çevre ve Kent Planlama bakanlıklarının belirlediği inşaat birim fiyatı ile inşaat alanı ve sınıfı belirli katsayılarla çarparak proje ücreti bulunur. Bu genellikle inşaat maliyetinin bir yüzdesini teşkil eder. İnşaat ruhsatı alma işlemlerinde zorunlu bir ücret vardır.

- İtalya'da mühendislerin örgütü Ulusal Mühendisler Birliği adını taşımakta olup, iller bazında örgütlenmişlerdir. Ulusal düzeyde belirlenmiş olmayan mühendislik hizmetleri ücretini il örgütlerinin belirleme yetkileri vardır. Anılan örgüt, mühendislik ve mimarlık ücretleri konusunda hükümete ve kamu yönetimlerine danışmanlık yapmakla yetkilidirler.

- Almanya'da da 1984 tarihli Mimarlık Yasası'nda en az ve en yüksek ücreti belirleme yetkisi tanınmıştır.

Asgari Ücret ve Kamu Yararı

Asgari ücret belirleme yetkisi, kamu yararı için verilmiş bir yetkidir. Avrupa Birliği ülkelerinde, ilgili kurumlarca uygulanan asgari ücret belirleme yetkisinin dayandırıldığı gerekçe "kamu yararı"dır. Kamu yararı baz alındığında, TMMOB'nin görev ve fonksiyonları ülkemiz için AB ülkelerinden çok daha yaşamsal bir önem arz etmektedir.

Doğa olaylarının ülkemizde felakete dönüşmesindeki önemli etkenlerden biri de kamu ihalelerinin, Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi'nde belirlenen ücretin altında yapılıyor olmasıdır. Kamu ihalelerinde en çok fiyat kırana ve subjektif kriterler baz alınarak veriliyor olması, ihaleyi alanın kar etmek saikiyle malzemede, mimarlık ve mühendislik hizmetlerinde kalite aramamasına yol açmaktadır. Buna kamusal denetimde yaşanan yetersizlikleri de eklediğimizde toplumu tehdit eden ortamın nasıl oluştuğu kolaylıkla anlaşılabilir. Bu nedenle, yapı süreci kamu güvenliğini yakından ilgilendirdiğinden bu alanda TMMOB'nin hizmet kalitesinde asgari ücret belirlemesi ve üye denetimi yapması kamu yararına bir uygulama olarak görülmelidir.

Avrupa uygulamalarında rekabeti bozucu bir düzenleme olarak görülmeyen asgari ücret tarifelerinin, Rekabet Kurulu'na soruşturma konusu yapılması ve rekabeti bozucu uygulama olarak görülmesi düşündürücüdür.

Avrupa Birliği ülkelerinde yürürlükte olan rekabeti düzenleyici kuralların, üye devletler arasındaki engelleri kaldırarak bütünleşmeyi sağlamak hedefi dışında tüketiciyi

TMMOB

BİRLİKTE BAŞARABİLİRİZ!

düşük ücrete, eksik prime,
emeklilikte hak kaybına hayır

ASGARI ÜCRET KAMPANYAMIZA KATIL, DEĞİŞTİRELİM

korumak gibi önemli bir amacı daha vardır. Nitekim AET Antlaşması'nın 90/2 fıkrası, "Genel ekonomik yarara ilişkin hizmetlerin işletilmesiyle yetkilendirilmiş veya gelir üretme tekeline sahip işletmeler, bu antlaşmada yer alan kurallara özellikle rekabete ilişkin kurallara, bu kuralların kendilerine verilen özel görevlerin yerine getirilmesine hukuken veya gerçekte engel olmadığı sürece, tabi olacaktır. Ticaretin gelişmesine topluluğun çıkarlarına karşı olacak şekilde engel olunmayacaktır" hükmüyle rekabet hukukuna kısıtlamalar getirileceği öngörülmüştür. Oysa Türkiye'de 4054 sayılı Yasa'da bir istisnanın yer olmadığı "rekabet hukuku" alanında yaşanan tartışmalarda öne sürülmektedir.

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler, rekabet hukukunda kamu yararı lehine bir takım kısıtlamalar yapılabileceğini kabul etmişken, Türkiye'de Rekabet Kurulu'nun "kamu yararı", "kamu güvenliği", "kamu hizmeti" gibi kavramları ve Anayasa'da belirlenen sosyal hukuk devleti ilkesini referans almadığını görmekteyiz. Rekabet Kurulu'nun, kendisini bu kavramlarla kısıtlamazken, verdiği kararlarda "kanunen tanınmış yetki", "bakanlık emri" ya da "KHK emri" gibi kavramlarla yetkisini sınırlama yoluna gittiğini görmekteyiz.

Aranan Kaliteli Hizmet Nerede?

Serbest mimar ve mühendisler ücretlerini serbestçe belirlemeleri durumunda, hizmet kalitesinin artacağı savı, söz konusu hizmetin niteliğini kavrayamamaktan kaynaklanmaktadır. Avrupa uygulamalarında, merkezi ve diğer kamu kuruluşlarının, mimarlık ve mühendislik örgütlerinin kendi görev alanlarına ilişkin bir müdahalesi söz konusu değildir. Avrupa'da bir yapının maliyet bedelinin yüzde 18'ine yakın kısmını mimarlık ve mühendislik hizmet bedelleri oluştururken, ülkemizde bu oran yüzde 6'nın altındadır. Eğer serbest rekabet kuralları bu ülkelerde ücretin düşmesine neden olsaydı, bu oranın yüzde 6 altında seyretmesi gerekirdi. Ülkemizde, mimarlık ve mühendislik hizmetlerinin değeri asgari ücret uygulanmasına karşın bu alanda mühendislik örgütlerinin yetkisi dışında kalan denetim ve kamu gücünün etkin kullanılmamasından dolayı çok düşüktür. Buna rağmen mühendislik hizmetlerinin ücretlerinin yüksekliğinin ülkemizin bu alandaki rekabet yeteneği üzerinde olumsuz etkilerde bulunduğu ilişkin iddiaların kalkınma planları tartışmalarına yansdığı görülmektedir.

İşte yazının başında yer verdiğimiz Danıştay 8. Dairesi'nin 1 Haziran 2017 tarihli kararı bu tartışmalara hukuki açıdan son noktayı koyacak içeriktedir. ■

MESLEKİ DENETİM ve EN AZ ÜCRET UYGULAMALARI

EMO Basın- Mesleki denetim ve en az ücretle ilgili uygulamaların hukuka uygunluğu yargı kararlarıyla da saptandı. EMO üyelerine, Danıştay 8. Dairesi'nce verilen 8 ayrı kararın aktarıldığı bir mektup gönderdi. Mektupta, mesleki denetim ve en az ücretle ilgili uygulamaların meslek ve meslektaşların yararına sonuçları dikkate alındığında, üyelerin gereken duyarlılığı göstereceklerine inanıldığı belirtildi.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Yönetim Kurulu tarafından, 23 Ocak 2018 tarihinde EMO üyelerine e-posta ile gönderilen mektupla, EMO'nun mesleki denetim uygulaması ile mesleki hizmetlerin karşılığı olan en az ücret belirlenmesine ilişkin açılmış olan davalar hakkında bilgi verildi. Mesleki denetimle ilgili olarak TMMOB Ana Yönetmeliği, TMMOB Disiplin Yönetmeliği, EMO Ana Yönetmeliği, EMO Serbest Müşavir Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği, EMO En Az Ücret ve Mesleki Denetim Uygulama Esasları Yönetmeliği ile diğer bazı yönetmeliklerin "mesleki denetim" ve en az ücret belirlenmesine yönelik maddelerinin iptali istemiyle çeşitli davalar açıldığı anımsatıldı.

Danıştay 8. Dairesi'nce verilen 8 ayrı kararda TMMOB ve EMO'nun mesleki denetim ve en az ücret ile ilgili düzenlemelerin değerlendirildiği kaydedilen mektupta, EMO'nun mesleki denetim uygulaması ile mesleki hizmetlerin karşılığı olan en az ücret belirlenmesinin hukuka uygunluğunun bir kez daha kapsamlı olarak teyit edildiği açıklandı. Mektupta şöyle denildi:

"Ayrıca Odamız üyelerinin mesleki denetim yaptırılmaları nedeniyle almış oldukları Onur Kurulu cezalarının iptali istemiyle açılan davalar da reddedilmekte, kararlarda EMO'nun mesleki denetimle ilgili kurallarına uyulması zorunluluğu vurgulanmaktadır. Mesleki denetim ve en az ücretlerle ilgili kuralların mesleğimizin ve meslektaşlarımızın yararına sonuçlar doğurduğu gözetildiğinde, tüm meslektaşlarımızın gerekli duyarlılığı göstereceğine inanıyoruz."

Mektupta, EMO'nun mesleki denetim ve en az ücret belirleme yetkisinin hukuka uygunluğunu bir kez daha kapsamlı olarak teyit eden Danıştay kararları şöyle özetlendi:

"Danıştay 8. Dairesi'nin EMO'nun mesleki denetim yapma yetkisiyle ilgili değerlendirmeleri şu şekildedir:

- Anayasa ve Yasa kuralları uyarınca meslek odalarının; gerek üyelerinin gerekse de soyut olarak mesleğin

onurunu ve mesleki disiplini korumak, mesleğin gelişimini sağlamak, mesleğin icrasında uyulacak ilke ve kuralları saptamak hususlarında görev ve yetki sahibi olduğu tartışmasıdır.

- Davacı tarafından, Anayasa ve yasalarda meslek birlikleri ve bağlı odalara, mesleki denetim konusunda verilmiş hiçbir yetki bulunmadığı öne sürülerek dava konusu düzenlemelerin iptali talep edilmekte ise de; meslek odalarının yukarıda yer alan yasal düzenleme uyarınca, mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli bir kısım ilkeler belirleyebileceği açık olmakla, TMMOB ve bağlı odaların mesleki denetim yapmasında mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

- Elektrik mühendisi unvan ve yetkisi ile mesleki faaliyette bulunulurken, mesleki davranış ilkelerine ve meslek etiğine uygun sürecin işletilmesi, kurumsal işleyişin ve bütünselliğin sağlanması gerekliliği nedeniyle Elektrik Mühendisleri Odası'nın, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olmasından kaynaklanan mesleki faaliyetin içeriğine ilişkin olmamak koşulu ile üyeleri üzerinde mesleki denetim görev ve yetkisinin bulunduğu kuşkusuzdur.

- 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 2. Maddesinin (b) fıkrası uyarınca, meslek odaları, meslek mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin yerel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü birtakım kurallar koyabilir.

- Bu denetimin meslek mensubunun sunduğu hizmetin içeriğinin denetlenmesi yahut meslek mensubunun yeterliliğinin denetlenmesi niteliğinde olmaması, meslek mensubunca bulundurulması gerekli bazı belge ve bilgilerin bulundurulup bulundurulmadığı, meslek mensubunun Oda üyelik kaydının bulunup bulunmadığı, kısıtlılığının olup olmadığı, bürosunun tescilini yaptırıp yaptırmadığı gibi mesleki disiplini sağlamaya yönelik şekli bir denetim niteliğinde olması gerektiği...

- Bu denetim sırasında odanın hizmetin mevcut mevzuat ve standartlara uygunluğu yönünden bir denetleme yapılabileceğinde kuşku bulunmamaktadır.

- Anılan Yönetmelik maddeleri ile getirilen denetimin içerik denetimi olmayıp, şekli nitelikte bir denetim olduğu anlaşılmakta olup, iş bu Yönetmelik maddelerinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

- Mesleki denetimin tanımı, kapsamı, şekli ile ilgili dava konusu düzenlemeler ile getirilen denetimin şekli nitelikte bir denetim olduğu, mesleki faaliyetin özünü zedeleyecek nitelikte faaliyetin içeriğinin denetlenmesine ilişkin olmadığı anlaşılmakta olup, Yönetmelik maddelerinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Danıştay 8. Dairesi'nin EMO'nun en az ücret belirleme yetkisiyle ilgili değerlendirmeleri ise şu şekildedir:

- Meslek mensuplarının sundukları hizmet karşılığında alacakları ücret yönünden asgari standardı belirleyen bir tarifenin düzenlenmesi ve bu tarifeye uyulmasının denetimi noktasında meslek odalarının yetki sahibi olduğu da dikkate alındığında, mesleğin belli bir standart ile meslek onuruna yakışacak asgari bir ücret karşılığı yapılmasını sağlamak amacıyla asgari ücret belirlenmesi yönünde yetki verilmesine ilişkin Yönetmelik hükmü ve asgari ücret tanımının, 6235 sayılı Yasa ve Anayasada belirtilen yetkiler uyarınca, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak kapsamında bir düzenleme olduğu açıktır.

- TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası'nın üyelerinin hak ve menfaatlerini korumak, üyeler arasında rekabet yaratılarak mühendislik hizmeti sunumunda niteliğin düşmesinin önüne geçilmesini sağlamak amacıyla üyelerinin sunduğu hizmetin karşılığı olan ücretin asgari sınırlarını tespit edebileceği hususunda kuşku bulunmamaktadır.

- Meslek odasının asgari ücreti düzenleme ve denetleme yetkisi hizmetin gereği gibi ifa edilebilmesi ve kamu yararı açısından da bir zorunluluktur. Ayrıca, asgari ücret belirlenmesi, mühendisler ile hizmet sunduğu kişiler arasında, asgari ücretin altında olmamak şartıyla, serbestçe ücret belirlenmesine engel oluşturmamaktadır.

- Üyelerinin hak ve menfaatlerini korumakla yükümlü bir kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan Elektrik Mühendisleri Odası'nca mühendisler arasında rekabet yaratılarak hizmet sunumunda niteliğin düşmesinin önüne geçilmesi ve üyelerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla getirilen en az ücret düzenleme ve denetleme yetkisi veren dava konusu Yönetmelik hükmünde üst hukuk normlarına ve kamu yararına aykırılık bulunmamaktadır." ■